

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cyfarfod:	Pwyllgor Safonau
Dyddiad:	14 Mehefin 2023
Teitl yr adroddiad:	Adroddiadau Blynyddol Aelodau Etholedig
Adroddiad gan:	Pennaeth Democratiaeth
Pwrpas yr Adroddiad:	Diweddarau'r Pwyllgor ar drefniadau adroddiadau blynyddol 22/23

Cefndir

1. Cyflwynwyd adroddiad i'r Pwyllgor Safonau yn ei gyfarfod ar 14 Rhagfyr yn amlinellu'r trefniadau a'r amserlen ar gyfer casglu a chyhoeddi adroddiadau blynyddol aelodau etholedig am y cyfnod 2022/23.
2. Yn dilyn nifer isel o adroddiadau a gyflwynwyd am y cyfnod 21/22 gofynnodd y Pwyllgor i'r Gwasanaeth Democratiaidd gymryd camau i annog a hwyluso'r gwaith o baratoi adroddiadau am 22/23.
3. Mae rhan 5 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Gynghorau i wneud trefniadau er mwyn caniatáu i aelodau baratoi adroddiadau blynyddol ar eu gwaith. Er nad oes gofyn statudol i Aelodau gwblhau adroddiad, mae'n arfer dda er mwyn hybu atebolrwydd lleol a chyflwyno gwybodaeth am eu cyfrifoldebau a swyddogaethau.
4. Yn unol â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru ar adroddiadau blynyddol a wnaed o dan Fesur Llywodraeth Leol (2011), mae'r Cyngor wedi mabwysiadu templed adrodd i hwyluso gwaith aelodau. Mae'r templed yn dilyn argymhellion y canllaw ac yn cynnwys y penawdau canlynol:
  - Rôl a chyfrifoldeb
  - Gweithgarwch yn y Ward
  - Mentrau a Gweithgarwch Arbennig
  - Dysgu a Datblygu
  - Gweithgarwch a Mentrau Eraill

Trefniadau Adroddiadau Blynyddol 22/23

5. Caiff yr adroddiadau blynyddol eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor yn yr adran sy'n cynnwys gwybodaeth am aelodau etholedig. Dim ond 4 adroddiad a gyflwynwyd am y cyfnod 2021/22. Cafodd etholiadau lleol Mai 2022 effaith ar hynny ynghyd â swyddi gwag a diffyg capasiti ar y pryd yn y Gwasanaeth Democrataidd.
6. Felly er mwyn paratoi yn effeithiol ar gyfer 22/23 ac er mwyn codi ymwybyddiaeth aelodau newydd o'r drefn, rhannwyd y negeseuon canlynol:
  - 14 Gorffennaf 2022 – e-bost at holl aelodau etholedig yn egluro'r drefn a'r amserlen ac yn cynnwys copi o'r templed adroddiad blynyddol.
  - 2 Chwefror 2023 – briffio arweinyddion grŵp ar y drefn a'r amserlen ar gyfer cyflwyno adroddiadau.
  - 15 Chwefror 2023 – e-bost at holl aelodau etholedig yn eu hatgoffa o'r drefn a'r amserlen ac yn cynnwys copi o'r templed. Eglurwyd hefyd sut i gysylltu gyda'r Gwasanaeth Democrataidd os oedd unrhyw gwestiwn.
  - 31 Mawrth 2023 – neges atgoffa yn newyddlen y Pwyllgor Safonau at holl aelodau gyda dolen at y templed (cyhoeddwyd y templed ar fewnwyd Monitor y Cyngor).
  - 17 Mai 2023 – e-bost at holl aelodau etholedig yn eu hatgoffa o'r drefn a'r amserlen ac yn cynnwys copi a dolen at y templed.
  - 2 Mehefin 2023 – e-bost at holl aelodau yn cynnwys cais olaf am adroddiadau.
7. Gofynnwyd i aelodau gyflwyno eu hadroddiad i'r Gwasanaeth Democrataidd erbyn 26 Mai 2023. Er mwyn rhoi pob cyfle i aelodau ymateb, rhoddwyd estyniad i'r dyddiad cau a derbyniwyd yr adroddiadau olaf ar 6 Mehefin. Bydd angen adolygu a chyfieithu'r adroddiadau i sicrhau cysondeb. Anelir i gyhoeddi'r adroddiadau ar wefan y Cyngor erbyn diwedd Mehefin.
8. Mae 19 allan o 35 (54%) adroddiad wedi eu derbyn ar gyfer 2022/23. Er bod hynny'n gynydd sylweddol ar sefyllfa 21/22, fel eglurir ym mharagraff 5 uchod roedd y llynedd yn flwyddyn anarferol. Mae'n fwy cywir cymharu gyda 2020/21 pan gyflwynwyd 16 allan o 30 (53%) adroddiad.

Camau Nesaf

9. Bwriedir cyflwyno'r wybodaeth yn yr adroddiad hwn i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ar 28 Mehefin a bydd trafodaeth yn y grŵp arweinyddion yn ystod mis Mehefin.

10. Er bod cyflwyno adroddiad blynyddol yn cael ei ystyried yn arfer dda, nid yw'n ofyniad statudol, felly mae sicrhau canran uchel o ymatebion yn heriol. Er mwyn ceisio gwneud y broses mor rhwydd a hwylus â phosibl, dros yr wythnosau nesaf bydd swyddogion y Gwasanaeth Democrataidd yn ystyried camau pellach, gan gynnwys:

- Rhagor o drafodaethau gyda aelodau unigol i ddeall beth yw'r rhwystrau
- Trafodaethau gyda chynghorau sir eraill i ddeall os oes arfer da / gwersi i'w dysgu
- Datblygu'r templed fel ei fod mor hawdd a phosibl i'w ddefnyddio.

Argymhelliad

11. Gofynnir i'r Pwyllgor Safonau ystyried cynnwys yr adroddiad hwn.